

SAT-2B.313-1-L-12

MEDICAL INSTITUTIONS' RESPONSIBILITY FOR UNLAWFUL ACTS OF THE TERRITORIAL EXPERT MEDICAL COMMISSIONS (TELK)¹⁷⁰

Assist. Prof. Maria Radeva, PhD

Department of Private Law Science, Faculty of Law

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: 0887 299 552

E-mail: mradeva@uni-ruse.bg

Abstract: *The Territorial Expert Medical Commissions (TELK) are bodies of medical expertise established within state and municipal hospitals providing inpatient care. Pursuant to the Health Act, they function as structural units of the respective medical institutions. This institutional affiliation is of decisive importance for determining the passive procedural standing of medical institutions in claims for damages brought under Article 1(1) of the State and Municipalities Liability for Damages Act.*

The article examines the case law of the Supreme Administrative Court and the administrative courts concerning the liability of medical institutions for damages caused by unlawful acts, actions, or omissions of the Territorial Expert Medical Commissions.

Keywords: *State and Municipalities Liability for Damages Act; Territorial Expert Medical Commissions (TELK); medical institutions; passive procedural standing*

ОРГАНИ НА МЕДИЦИНСКАТА ЕКСПЕРТИЗА

Извършването на трудова дейност като целенасочено и активно поведение е присъщо на физическото лице. За нейното осъществяване е необходимо човешкият индивид да притежава определени обективни предпоставки, обусловени от възрастта, здравословното състояние, образованието и придобитите практически умения. В правната теория и в действащата нормативна уредба връзката между здравословното състояние на лицето и обективната възможност за полагане на труд се обозначава с понятието работоспособност. Съответно възпрепятстването или невъзможността за извършване на труд вследствие на нарушено здравословно състояние се означава с понятието неработоспособност¹⁷¹.

Здравословното състояние на лицето е предмет на изследване от медицинската наука. Неработоспособността, в нейните различни проявления, представлява правно понятие, което при наличие на определени законови предпоставки е основание¹⁷² за възникване на специфични трудови и осигурителни права, както и на права в областта на социалното подпомагане. За да могат тези права да бъдат реализирани, неработоспособността следва да бъде установена по реда и при условията, предвидени в закона.

В тази връзка Законът за здравето урежда института на медицинската експертиза, посредством която се установява връзката между здравословното състояние на лицето и способността му да извършва трудова дейност. Законът за здравето урежда отделните видове медицинска експертиза (чл. 101, ал. 1 и чл. 103, ал. 1 33), които сами по себе си не са предмет на настоящото изследване.

Осъществяването на медицинската експертиза изисква специални знания, каквито притежават лекарите и лекарите по дентална медицина. Поради специфичните правни последици,

¹⁷⁰ Докладът е представен с оригинално заглавие на български език: Отговорност на лечебните заведения за незаконосъобразни актове на териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК)

¹⁷¹ Повече за понятията неработоспособност и нетрудоспособност вж. Мръчков, В., Осигурително право, 2010, Сиби, 239-234; Мингов, Ем. Обезщетения при временна неработоспособност, Сиби, 2022, 17-45

¹⁷² Вж. също Великова-Стоянова, А. Инвалидността като основание за възникване и упражняване на права по дългосрочното обществено осигуряване, Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право, УИ „Св. Климент Охридски“, том IX, 2017, 208 - 214

които настъпват при установяване на неработоспособност, законодателят институционализира определени органи и им предоставя ясно определена компетентност, в рамките на която те действат като административни органи (държавни органи¹⁷³). В действащата нормативна уредба изчерпателно са определени и органите на медицинската експертиза, а именно лекуващият лекар, съответно лекарят по дентална медицина, лекарските консултативни комисии (ЛКК), териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК).

Нормативно са регламентирани и актовете, с които се произнасят органите на медицинската експертиза. Болничният лист и експертното решение представляват официални удостоверителни документи и притежават двойка правна природа. От една страна, те съдържат експертни медицински заключения относно здравословното състояние на лицето, а от друга – по своята правна характеристика представляват индивидуални административни актове, издавани от овластени държавни органи. В този смисъл е и възприетото становище в правната теория¹⁷⁴ и утвърдената съдебна практика.

Предмет на настоящото изследване са експертните решения на териториалните експертни лекарски комисии, като фокусът е поставен върху отговорността на лечебните заведения за вреди, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на ТЕЛК. Анализът е насочен към изясняване на пасивната процесуална легитимация на лечебните заведения по искове с правно основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, в светлината на действащата нормативна уредба и утвърдената съдебна практика. Изследването е фокусирано единствено върху експертните решения на ТЕЛК, като направените изводи могат да бъдат отнесени и към дейността на останалите органи на медицинската експертиза.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Органите на медицинската експертиза в структурата на лечебното заведение

Органите на медицинската експертиза, макар и да действат в рамките на предоставени им държавни властнически правомощия, в структурно отношение, с изключение на Националната експертна лекарска комисия¹⁷⁵, не представляват самостоятелни субекти. Лекуващият лекар, лекарските консултативни комисии (ЛКК) и териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) осъществяват дейността си като част от дейността на съответното лечебно заведение.

Лекуващият лекар е орган на медицинската експертиза без изрична институционализация. Независимо от това, за да бъде възможно издаването на болничен лист, той следва да упражнява професионалната си дейност в рамките на лечебно заведение. Съгласно чл. 104, ал. 1 от Закона за здравето лекарските консултативни комисии се разкриват и закриват в лечебни заведения за извънболнична и болнична помощ. На свой ред, чл. 105, ал. 1 от същия закон предвижда, че териториалните експертни лекарски комисии се откриват и закриват към държавни и общински лечебни заведения за болнична помощ, центрове за психично здраве, центрове за кожно-венерически заболявания и комплексни онкологични центрове.

Изрично в чл. 105, ал. 2 от Закона за здравето е предвидено, че териториалните експертни лекарски комисии представляват структурни звена на лечебните заведения, към които са открити. Макар да липсва аналогична изрична разпоредба по отношение на лекуващия лекар и лекарските консултативни комисии, следва да се приеме, че и те функционират като структурни звена в рамките на съответното лечебно заведение. Този извод се подкрепя и от разпоредбата на чл. 1, ал. 2 от Наредбата за медицинската експертиза, съгласно която медицинската експертиза е неразделна част от диагностично-лечебната и профилактичната дейност на лечебните заведения.

¹⁷³ Гевренова, Н. Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност, Сиби, 2013, 94-10

¹⁷⁴ Стайков, Ив. За характера на споровете във връзка с медицинската експертиза, Юридическо списание на НБУ, 2013 година, брой 4

¹⁷⁵ Съгласно чл. 25, ал. 1 от 33 Националната експертна лекарска комисия е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на здравеопазването, със седалище София.

Структурната обвързаност между лечебното заведение и органите на медицинската експертиза не означава тъждество на техните функции. Административните правомощия са предоставени единствено на органите на медицинската експертиза, а не на самите лечебни заведения. В този смисъл при осъществяване на медицинската експертиза лекуващият лекар, лекарските консултативни комисии, териториалните експертни лекарски комисии, както и Националната експертна лекарска комисия действат като органи, на които е възложена държавна властническа компетентност¹⁷⁶. Такава компетентност не притежават лечебните заведения, независимо от формата на тяхната собственост – частна, общинска или държавна.

Съгласно чл. 105, ал. 1 от Закона за здравето и чл. 10 от Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, териториалните експертни лекарски комисии се създават единствено към държавни и общински лечебни заведения. На основание чл. 107, ал. 1 от Закона за здравето директорът на лечебното заведение сключва договор за финансиране с министъра на здравеопазването за осъществяване на дейността на ТЕЛК. Това обстоятелство обаче не променя правния извод относно функционалната самостоятелност на ТЕЛК като орган на медицинската експертиза. Независимо от структурната и финансовата обвързаност с лечебното заведение, ТЕЛК и лечебното заведение са отделни субекти, като качеството на орган на медицинската експертиза, респективно предоставените властнически правомощия, принадлежат единствено на ТЕЛК.

Отговорността на лечебното заведение по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ за актове, действия и бездействия на ТЕЛК

Материалноправната предпоставка за ангажиране на отговорността на държавата и общините за причинени вреди е уредена в чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Съгласно тази разпоредба държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на подзаконовни нормативни актове, отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни¹⁷⁷.

Отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ представлява безвиновна отговорност за чуждо противоправно поведение, която се подчинява на общите принципи на деликтната отговорност¹⁷⁸. Основна предпоставка за възникването ѝ е установяването на административна дейност, осъществена в противоречие със законови или подзаконовни правни разпоредби. Именно административният характер на дейността, от която се твърди настъпване на вреди, обуславя приложимостта на режима по ЗОДОВ.

В този смисъл държавата и общините носят отговорност за вредите, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. За да е налице административен деликт, е необходимо при осъществяване на административна дейност¹⁷⁹ да бъдат издадени незаконосъобразни административни актове или да са налице противоправни действия или бездействия на административните органи, извършени извън хипотезата на издаване на актове, но също в противоречие с действащите правни норми.

¹⁷⁶ Средкова, Кр., Експертната на работоспособността в практиката на ВАС през 2002 г., Съвременен право, 2002, N 2, 65 – 75; „...от правна гледна точка това са държавни експертни органи с определена от закона компетентност“, вж. Стайков, Ив., Обжалване решенията на органите на медицинската експертиза, Online at <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/107474/>

¹⁷⁷ Повече относно отговорността по ЗОДОВ вж. Гоцев, В. Отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани, Наука и изкуство, 1988 г.; Радев, Ст. Отговорност на държавата и общините за вреди. Административноправни аспекти, Сиела, 2020

¹⁷⁸ Тендафилов, Кр., Относно отговорността на държавата и общините за вреди на гражданите и юридическите лица, 01.10.2015 г., www.gramada.org

¹⁷⁹ Адм. дело № 1125/2021 АС - Бургас

Експертното решение на териториалната експертна лекарска комисия по своята правна същност представлява индивидуален административен акт по смисъла на чл. 21, ал. 1 от АПК. Освидетелстването на лицето и решаването на въпросите, свързани с медицинската експертиза, са възложени на ТЕЛК със закон – Закона за здравето. Поради това следва да се приеме, че ТЕЛК е носител на административни правомощия и действа като административен орган, издаващ индивидуални административни актове.

Трайна е практиката на административните съдилища, съгласно която експертното решение на ТЕЛК представлява властническо волеизявление на административен орган, което пряко засяга правата и законните интереси на неговия адресат – освидетелстваното лице. Отмяната на това решение при обжалване по реда на чл. 111 от Закона за здравето съставлява материалноправно основание по смисъла на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ за търсене на обезщетение за вредите, причинени от отменения като незаконосъобразен индивидуален административен акт.

С оглед на това, когато вредите са причинени от незаконосъобразно експертно решение на ТЕЛК, респективно от нейни действия или бездействия при или по повод осъществяване на медицинската експертиза, възниква въпросът за пасивната процесуална легитимация по иска с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ. В тези случаи искът се предявява срещу лечебното заведение, в чиято структура функционира териториалната експертна лекарска комисия, издала незаконосъобразния акт или осъществила твърдените противоположни действия или бездействия.

Съгласно чл. 105 от Закона за здравето и чл. 10, ал. 2 от Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, ТЕЛК представлява структурно звено на съответното лечебно заведение. Поради това, в съответствие с чл. 205 от АПК, искът по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ следва да бъде предявен срещу лечебното заведение като надлежен ответник. Ето защо искът за обезщетение за вреди от отменено като незаконосъобразно експертно решение на ТЕЛК, респективно от нейни незаконосъобразни действия или бездействия, насочен срещу лечебното заведение, е процесуално допустим.

Насочването на иска срещу надлежния ответник не предполага наличие на каквито и да било специфични процесуални особености. В самия текст на експертното решение изрично е посочено лечебното заведение, в чиято структура функционира ТЕЛК, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие се твърди, че са причинени вредите.

Общи бележки относно отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ

Отговорността по ЗОДОВ не се презумира от закона. Поради това в тежест на ищеца е да установи наличието на всички кумулативно изискуеми предпоставки за ангажиране на отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, а именно: наличие на незаконосъобразен административен акт, отменен по съответния ред, респективно незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган при или по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, както и пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между отменения акт, съответно действието или бездействието, и настъпилата вреда. При липсата на който и да е от елементите на този фактически състав отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ не може да бъде реализирана¹⁸⁰.

В практиката най-често твърдяната административна дейност, от която се извеждат претенции за обезщетяване на вреди, се изразява в издаването на незаконосъобразен административен акт – отменено експертно решение на териториалната експертна лекарска комисия. Исковата претенция обаче може да бъде обусловена и от твърдяно незаконосъобразно действие или бездействие, осъществено при или по повод изпълнение на административна дейност в рамките на медицинската експертиза.

В тази връзка следва да се разгледа хипотезата на непроизнасяне на териториалната експертна лекарска комисия в предвидения от закона срок¹⁸¹. Поставя се въпросът дали подобно бездействие

¹⁸⁰ Адм. дело № 6642/2024 ВАС

¹⁸¹ Адм. дело № 32/2025 АС - Плевен

(непроизнасянето на ТЕЛК в рамките на установения тримесечен срок¹⁸²) може да бъде приравнено на мълчалив отказ, приравнен на административен акт.

Върховният административен съд не споделя подобно разбиране. Съгласно утвърдената съдебна практика непроизнасянето на административния орган формира мълчалив отказ, по смисъла на чл. 58, ал. 1 от АПК, единствено когато искането на заявителя е от такова естество, че включва всички елементи на административния акт, който следва да бъде издаден, и когато решението на органа предполага даване на положителен или отрицателен отговор на подаденото искане.

Експертното решение, издавано от териториалната експертна лекарска комисия, предполага извършването на специализирана медицинска оценка на релевантни факти и обстоятелства, въз основа на които комисията определя степента на трайно намалената работоспособност. Поради това не е възможно искането на лицето, което се обръща към комисията със заявление-декларация за освидетелстване или преосвидетелстване, да съдържа всички елементи на бъдещото експертно решение или проект на такъв акт. Териториалната експертна лекарска комисия може да се произнесе единствено с изричен писмен акт, който съдържа всички нормативно установени реквизити¹⁸³. В този смисъл задължение на първоинстанционния съд е да установи точната правна квалификация на административната дейност, за която се твърди, че е причинила вредата, тъй като от това зависи и възможността за ангажиране на отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ.

Съгласно чл. 4 от ЗОДОВ дължимото обезщетение обхваща всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Наличието само на първата предпоставка – отменен като незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие – не е достатъчно основание за уважаване на предявения иск.

Съдебните състави подхождат с разбиране към уязвимото положение на освидетелстваните лица или техните близки, като не поставят под съмнение преживените от тях душевни страдания и неблагоприятните последици, включително липсата на осигурителни плащания или помощи по системата на социалното подпомагане. Независимо от това за уважаването на иска е необходимо да са налице всички елементи от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, включително и установена пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между административната дейност и твърдяната вреда.

Изискването за наличие на причинна връзка предполага противоправното деяние да предшества във времето настъпването на вредата и да я обуславя чрез вътрешни, съществени и решаващи връзки на необходимост. Причинната връзка представлява такава зависимост, при която незаконосъобразният административен акт, действие или бездействие¹⁸⁴ е предпоставка за настъпването на вредата, а последната е негова пряка и непосредствена последица.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Извършеният анализ на съдебната практика и на приложимата нормативна уредба показва, че уважаването на иска с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ при незаконосъобразни актове, действия или бездействия на териториалните експертни лекарски комисии води до осъждане на лечебното заведение да заплати обезщетение за причинените вреди, включително дължимите лихви и направените съдебни разноски. От гледна точка на лечебното заведение изпълнението на влязлото в сила съдебно решение неизбежно води до намаляване на неговия патримониум, а самото въвличане в съдебни производства по ЗОДОВ е свързано и с допълнителни финансови и организационни разходи.

Тези последици поставят въпроса за поведението на лечебните заведения в условията на устойчива тенденция към увеличаване на броя на предявените иски по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, основани на дейността на органите на медицинската експертиза. В този контекст най-ефективната форма на превенция остава осъществяването на медицинската експертиза при стриктно спазване на

¹⁸² Чл. 103, ал. 6 ЗЗ Сроктът за извършване на експертизата е три месеца от подаване на заявлението-декларация в Регионалната картотека на медицинската експертиза или три месеца от постъпване на жалбата в НЕЛК.

¹⁸³ Адм. дело № 2116 / 2023 ВАС

¹⁸⁴ Адм. дело № 6642/2024 г. ВАС

законовите изисквания, като териториалните експертни лекарски комисии действат законосъобразно и в рамките на предоставената им компетентност. Значението на медицинската експертиза като институт с изключително сериозни правни и социални последици обуславя и високата степен на отговорност, която носят членовете на ТЕЛК и лечебните заведения, в чиято структура те функционират.

В същото време следва да се отчете, че организационната и финансовата тежест, свързана със създаването и функционирането на ТЕЛК, се поема единствено от държавните и общинските лечебни заведения. Получаваното субсидиране по чл. 107, ал. 1 от Закона за здравето обаче е несъразмерно с обема на ангажимента и степента на отговорност, което поставя под съмнение устойчивостта на действащия модел и налага търсенето на възможни решения.

В този контекст следва да бъдат разгледани и измененията в уредбата на органите на медицинската експертиза, приети през 2024 г. (обн., ДВ, бр. 23 от 2024 г.). С изменението на чл. 10, ал. 2 от Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи беше въведено изискване за създаване на териториални експертни лекарски комисии във всички държавни и общински многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ, както и в комплексните онкологични центрове, като в университетските болници и в търговските дружества със смесено държавно и общинско участие се предвиждаше създаването на най-малко две ТЕЛК. Паралелно с това беше въведено и задължително участие на началниците на клиники или отделения с легла в състава на комисииите.

С решение на Върховния административен съд по адм. № 1721 от 2025 г. (обн., ДВ, бр. 107 от 12.12.2025 г.) посочените разпоредби бяха отменени като незаконосъобразни. Това решение поражда риск от неблагоприятно въздействие върху дейността на ТЕЛК, доколкото съществува опасност от намаляване на броя на функциониращите комисии и от допълнително затрудняване на достъпа до медицинска експертиза. Показателно в този смисъл е и обстоятелството, че производството е образувано по жалба¹⁸⁵ на Сдружението на общинските болници в България, което отразява напрежението между нормативно възложените задължения и реалните възможности на лечебните заведения.

Това закономерно поставя въпроса за последователното прилагане на принципа на равнопоставеност на лечебните заведения, закрепен в чл. 4, ал. 2 от Закона за лечебните заведения. Фактът, че задължението за създаване и функциониране на териториални експертни лекарски комисии е възложено единствено на държавните и общинските лечебни заведения, поражда съмнения относно справедливото разпределение на публичноправните задължения и изисква допълнителен анализ.

Наред с критичните аспекти следва да се отчетат и положителните ефекти от предприетите изменения, макар и впоследствие отменени. В резултат на тях беше осигурен по-голям брой териториални експертни лекарски комисии, което допринесе за по-бързото протичане на процеса по освидетелстване и за намаляване на натовареността на отделните комисии. Положителна оценка следва да бъде дадена и на въведеното правило за случайно електронно разпределение на заявленията-декларации, което представлява важна стъпка към повишаване на прозрачността и ограничаване на корупционния натиск при осъществяване на медицинската експертиза.

В този смисъл основателно се поставя въпросът за необходимостта от преосмисляне на организацията на дейността на териториалните експертни лекарски комисии в посока създаване на професионална и специализирана структура, функционираща извън рамките на лечебните заведения. Подобен подход би позволил по-ясно институционално разграничаване между лечебната

---

¹⁸⁵ Адм. дело № 6212/2024 ВАС „Наведени са доводи (в жалбата), че нормотворецът не е взел предвид и не е съобразил следните обстоятелства: 1/ демографско- антропологичния фактор, свързан с намаляващия брой на практикуващи лекари в страната и нарастващата възраст на работещите в нея; 2/ 8-часовата ангажираност на членовете на ръководството на общинските болници; 3/засягането на правото на труд на служителите на лечебното заведение чрез създаването на допълнителни тежести; 4/ непоемането на ангажимент от страна на държавата за съответстващо заплащане на прекомерното допълнително професионално натоварване; 5/ липсата на квалификация на лекарите съгласно изискванията на Наредба № 3 от 2019 г. за медицинските дейности извън обхвата на задължително здравно осигуряване“

дейност и медицинската експертиза, както и по-равномерно разпределение на отговорностите, свързани с упражняването на властнически правомощия.

Измененията от 2024 г., съчетани с процесите на дигитализация на медицинската документация и използването на електронните здравни записи в рамките на Националната здравноинформационна система, показват, че съществуват реални предпоставки за по-висока степен на автоматизация, ефективност и прозрачност на медицинската експертиза. Тези процеси очертават възможна посока за развитие на уредбата, която да отчита както защитата на правата на освидетелстваните лица, така и натоварването и отговорността на лечебните заведения.

REFERENCES

Velikova-Stoyanova, A., 2017. Disability as a ground for the emergence and exercise of rights under long-term social insurance. In: Current Issues of Labour and Social Security Law, Vol. IX. Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, pp 208-214 (**Оригинално заглавие:** Великова-Стоянова, А., 2017. *Инвалидността като основание за възникване и упражняване на права по дългосрочното обществено осигуряване. В: Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право, том IX. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 208-214).*

Gevrenova, N., 2013. Special protection of workers and employees with reduced work capacity. Sofia: Sibi Publishing House (**Оригинално заглавие:** Гевренова, Н., 2013. *Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност. София: Сиби).*

Gotsev, V., 1988. State liability for damages caused to citizens. Sofia: Nauka i Izkustvo Publishing House (**Оригинално заглавие:** Гоцев, В., 1988. *Отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани. София: Наука и изкуство).*

Mingov, E., 2022. Compensation for temporary incapacity for work. Sofia: Sibi Publishing House (**Оригинално заглавие:** Мингов, Ем., 2022. *Обезщетения при временна неработоспособност. София: Сиби).*

Mrachkov, V., 2010. Social Security Law. Sofia: Sibi Publishing House (**Оригинално заглавие:** Мръчков, В., 2010. *Осигурително право. София: Сиби).*

Radev, St., 2020. State and municipal liability for damages. Administrative law aspects. Sofia: Ciela Publishing House (**Оригинално заглавие:** Радев, Ст., 2020. *Отговорност на държавата и общините за вреди. Административноправни аспекти. София: Сиела).*

Radeva, M., 2021. On the Justice of Medical Expertise in Persons with Multiple Disabilities. In: Fundamental Rights and Medical Law. Sofia: Institute for the State and Law, pp. 187–203 (**Оригинално заглавие:** Радева, М., 2021. *За справедливостта на медицинската експертиза при лица с множество увреждания. В: Основни права и медицинско право. София: Институт за държавата и правото, 187–203).*

Sredkova, K., 2002. The expertise of work capacity in the practice of the Supreme Administrative Court in 2002. Contemporary Law, No. 2. (**Оригинално заглавие:** Средкова, Кр., 2002. *Експертизата на работоспособността в практиката на ВАС през 2002 г., Съвременно право, № 2).*

Staykov, I., 2013. On the nature of disputes related to medical expertise. New Bulgarian University Law Journal, No. 4. (**Оригинално заглавие:** Стайков, Ив., 2013. *За характера на споровете във връзка с медицинската експертиза, Юридическо списание на НБУ, брой 4.*)

Staykov, I. Appeals against decisions of the bodies of medical expertise. Available online at: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/107474/> (**Оригинално заглавие:** Стайков, Ив. *Обжалване решенията на органите на медицинската експертиза).*

Tendafilov, K., 2015. On the liability of the state and municipalities for damages to individuals and legal entities. Available online at: www.gramada.org (published on 01.10.2015) (**Оригинално заглавие:** Тендафилов, Кр., 2015. *Относно отговорността на държавата и общините за вреди на гражданите и юридическите лица).*

Zinovieva, D., 2016. Medical Law. Sofia: Ciela Publishing House (**Оригинално заглавие:** Зиновиева, Д., 2016. *Медицинско право. София: Сиела).*